

**8D02201-«ИСЛАМТАНУ» БІЛІМ БЕРУ БАҒДАРЛАМАСЫ
БОЙЫНША ДОКТОРАНТУРАҒА ТҮСУШІЛЕР ҮШІН ҚАБЫЛДАУ
ЕМТИХАННЫҢ НЕГІЗГІ ТАҚЫРЫПТАРЫ**

Пән атауы: «Хадис ілімі»

1 тақырып. Пайғамбар мен сахабалар дәуіріндегі хадис ілімінің дамуы

Хадистің сахабалар тарапынан риуаят етілуі. Сахабалықты анықтау жолдары мен сахабалардың дәрежелері. Хадистердің жазылуына тыйым салынуы және рұқсат етілуі. Алғашқы хадис жазбалары.

2 тақырып. Хадис іліміне қатысты жазылған еңбектер және олардың ерекшеліктері

Хадистердің жинақталу және жүйелену кезеңдері. Алғаш жарық көрген хадис кітаптары. Муснад кітаптары және олардың ерекшеліктері. Сунан кітаптары және олардың ерекшеліктері. Жамиғ кітаптары және олардың ерекшеліктері

3 тақырып. Хадис және оның терминология ілімі

Хадис және сүннеттің анықтамасына қатысты айтылған көзқарастар. Жарх және тағдил ілімі мен оның пайда болуына әсер еткен себептер. Хадис терминология ілімінің шығу тарихы. Мутауатир хабар және шарттары. Ахад хабар және түрлері

Пән атауы: «Ақида ілімі»

1 тақырып. Сенім мектептері және олардың өзара ерекшеліктері

Ашғари мен Матруди іліміндегі айырмашылықтар. Иман және оның түрлері. Исламдағы уаһи және оның түрлері. Тәурат пен Інжілдегі Құран туралы мәліметтер. Әулиелік және карамат ұғымы. Құрандағы «Расул» мен «Нәби» ұғымының айырмашылығы. Жақсылық пен жамандық мәселесі.

2 тақырып. Сенім тұрғысындағы мәселелер

Шапағат мәселесі. Тағдыр және адамның ерік-жігері мен қалау еркі. Пенденің ризық-несібесі және ажал мәселесі. Тағдырдың өзгеру мәселесіне қатысты пікірталастар. Мәһдидің ақыр заманда келіп келмеу мәселесі. Исламда истидраж ұғымы.

Пән атауы: «Ислам құқығы және негіздері»

1 тақырып. Ханафи фикһының қайнаркөздері мен ерекшеліктері

Ханафи құқықтанушыларының классификациясы (Табақатул-фуқаһа). Ислам құқығында іс-әрекетке қабілеттілік (әл-Әһлияһ). Ислам құқығындағы келісім-шарт теориясы (назарияту әл-ақд). Ханафи құқық мектебінің классикалық фуруғул-фиқһ қайнаркөздері. Ислам құқығының өзге құқық жүйелерімен байланысы. Ислам құқығының ерекшеліктері. Ирак медресесінің рай мектебі ретінде танылуының себептері. Мүрсәл хадистің ханафи мәзһабында дәлелге саналуы. Ханафи ғалымдарының сахих хадистерді қабылдаудағы шарттары. Әбу Ханифа және шәкірттерінің хадистерді таңдау мен түсіндіру барысында мән берген элементтер. Хижаз бен Ирак мектебінің рай және хадиске қатысты ұстанымдары. Ханафи құқық мектебінің құқықтық методологиясының қалыптасуы.

2 тақырып. Ислам фиқһының қағидалары

«әл-Умур би мақасидиһа» ережесінің сүйенген дәлелі, мағынасы және ережелері. «Лә сауаба иллә бин-ниәт» ережесінің сүйенген дәлелі, мағынасы және ережелері. «әл-Иақин лә юзәлу биш-шәк» ережесінің сүйенген дәлелі, мағынасы және мысалдар. «әл-Машаққату тәжлибу әт-тәйсир» ережесінің сүйенген дәлелі, мағынасы және мысалы. "әд-Дарару юзәлу" ережесінің сүйенген дәлелі, мағынасы және мысалы. "әл-Ғадату мухаккаматун" ережесінің сүйенген дәлелі, мағынасы және мысалы. «Лә исәро бил-қурби» ережесінің сүйенген мәні және мысалы. «Лә Юнсәбу илә сәкитин қаулун» ережесінің мәні және мысалдары.

3 тақырып. Ислам құқық негіздері, категориялары мен терминдері

Ханафи құқық мектебінің классикалық усулул-фиқһ қайнаркөздері. Ислам құқығы методологиясындағы «қияс» дәлелі. Ханафилер бойынша истихсан категориясы және оның жіктелуі. Мафһумул мухалафа бойынша амал етуге қатысты көзқарастар. Ханафи фиқһ негіздеріндегі әдет-ғұрып категориясы, мәні мен маңыздылығы. Истинбат теориясындағы терминдер: Усул әл-фиқһтағы «заһир», «нас», «муфассар», «мухамм», «хафи», «мушкәл», «муһмәл», «тахсис», «ишарату ән-нас», «дәләләту ән-нас» терминдері.

Ұсынылатын әдебиеттер тізімі

1. Құрманбаев Қ. Хадис ілімі (тарихы және әдіснамасы). Алматы 2017.
2. Сейтбеков С. Иман негіздері – Алматы; Ислам мәдениеті мен білімін қолдау қоры, 2011.
3. Ержан Қ.С. Пайғамбарларға иман – Алматы: 2010. – 120 бет
4. Ержан Қ. Ислам ақидасы – Алматы; самға, 2018.
5. Жолдыбайұлы Қ., Ақиқат шуағы, Алматы
6. Әділбаева Ш., Сүннет салтымыз, хадис ғұрыпымыз. Алматы. 2011 ж. 280 бет.

7. Әділбаев А., Саңлақ сахабалар, Алматы, 2005 ж
8. Өмірзаққызы Д., Адамзаттың Асыл Тәжі, А., 2006
9. Әділбаев А. Кемелдік кілті, «Нұр-Мұбарак» баспасы, Алматы, 2008 ж.
10. Анарбаев Н.С., Е.Қарақұлов. Ислам ғылымхалы (ханафи мазһабы бойынша). – Алматы: 2017. – 704 б.
11. Исаұлы М., Қ.Жолдыбайұлы, Ислам Ғылымхалы, А., 2006
12. Мухитдинов Р.С. Фикһ әл-ғибадат. Алматы 2013
13. Анарбаев Н.С. Садақа және зекет. – Алматы: 2014. – 168 б.
14. Батталұлы Р. Ақида Сабақтары. – Алматы: Біхлас баспасы, 2015
15. Ибадуллаев С. Ақида. – Алматы: Ғибрат баспасы, 2009.
16. Сымайыл С. Мәзһабтар тарихы. – Алматы: Көкжиек баспасы, 2012.
17. Ақатаев Е., Ислам ғибадаты, I том, Алматы: Дәуір, 2012 ж
18. Әкімханов А. Әбу Мансур әл-Матуриди және оның иман мәселелеріне қатысты ғылыми тұжырымдары. – Алматы: 2019
19. Әділбаев А. Әбу Ханифа және ханафи мазһабы. Алматы:2014. 267 с.